

אביה, בתו ואת"י

והעמידה פנים כאילו העניין נגמר גם לגביה. שום התנצלויות לא הוחלפו בשום זמן. למרות שכולנו טיפלנו בצורה רעה במצב שנוצר. לא קולקלה הקירבה שביני ובין אבי, ולא קטן המרחק שבין אבי לבני.

קיבלתי מושג על המחיר שהיה עליי לשלם עבור התהילה, הפירסום והעצמאות. "השיחה הגלויה" עם אבי סיפקה רק אותו. היו נושאים שהוא לא יכול היה להתעלם מהם, אך שהוא רצה לסגור אותם במהרה. והוא שיחרר את עצמו יותר מכפי שתמך בי. גם הוא רצה להיות חופשי מאשמה ומראגות של אבא, ואני הצעתי לו מוצא פשוט. שום אשמה, שום פסיכולוגיה, שום סימניי שאלה לגבי איך הגענו לפער כזה או לתהום כזאת, ובעיקר — שום הטפת-מוסר. שתי סטירות-לחי, חמישה מישפטים, יומן אישי שנגזר עליו להישרף ולהיפסק לנצח, וחזית חיצונית מחודשת של אושר ואחרות, שסיפקה לשנינו אליבי טוב.

שנינו רצינו, בדרגות שונות של לגיטימיות, שלא להיות עבדים לתכתיבים המגבילים של שיגרה מישפחתית. כעבור חודש הגיע אבי לראש הפיראמדה הצבאית והתמנה כרמטכ"ל של צה"ל, ועברנו לבית החדש שלנו בצהלה. עד כאן הקטעים מיספרה של יעל דיין.

התיאור נכון לגמרי, מלבד כמה פרטים מישפטיים פה ושם (לא הכרתי את יעל בכסית, אלא היא באה אליי למישר, אחרי שפירסמנו תצלום מיקרי שלה, שצולם בג'מבורי של הצופים). כמה מילים על הצד האיתי. במשך כמה חודשים שורה בינינו ידידות אמיתית. "יולה" היתה בת 14 וחצי, ואני הייתי קרוב ליום הולדת ה-30, אך זה לא הפריע, אלא להיפך. יעל הצטיינה בעירנות שיכלית בלתי-ירגילה והיתה מפותחת הרבה מעבר לגילה. היה זה תענוג לשוחח עימה. היחסים היו אפלטוניים בהחלט.

ידידות זו לא באה מפני שהיא היתה בת מישפחת-דיין, אם כי עובדה זו בוודאי הוסיפה עוקץ מסויים לעניין. עד כמה שאני זוכר, ריכזנו הרבה על ענייני השילדים. מכיוון שדיין היה אז מלך-ניצים, יתכן שקיננה בי תיקווה כלשהי להשפיע עליו באמצעות בתו. הרעיון כאילו קיימת יחסים אלה כדי לשאוב מידע ביטחוני מילודה תמימה הוא מגוחך ממש. יעל בת ה-14 הייתה רחוקה מאוד מלהיות תמימה. אילו ניסיתי לנצל אותה, היתה מבחינה בכך מידע. עד כמה שזכור לי, לא הרבינו לדבר על אביה, אומנם, במשך כל השנים הן עקבתי אחרי האיש מקרוב, מפני שראיתי בו סכנה גדולה לעתיד המדינה. הוא עניין אותי גם מבחינת סיפורות. אך ליעל לא היה מושג על מעשיו הפוליטיים של אביה. לעומת זאת היה לה מבט ביקורתי בוחן ומנתח, ודעתה על אישיות אביה עניינה אותי.

הרמאה הגדולה במישפחת דיין מסביב להרפלה הביטחונית, כביכול, לא היתה ידועה לי עד כה. אחרי שקראתי את הפרק, עילעלתי בגליונות העולם הזה מהתקופה ההיא, ולא יכולתי לגלות בשום פנים מה הרעיון והדברים כל"כ את שרתי-הביטחון. שאלתי השבוע את יעל, אך גם היא אינה זוכרת. גינינו את טבח קיביה — והיינו העיתון היחיד במדינה שעשה כן — אבל לא גילינו שום סדרות ביטחוניים. העולם הזה עבר גם אז צנזורה קפדנית ביותר.

נראה לי כיום שכל העניין בושל על-ידי איסור הראל, הממונה על שרתי-הביטחון, במיסגרת מילחמת-החורמה שהוא ניהל, מטעם קבוצת נערי-החצר של כן-גוריון, גנדי ונגד העולם הזה. כפי שגילה הראל לאחר מכן, ראה בנו את "האויבים מס' 1 של המישטר", וכפי שגילה מנחם בגין, ניסה הראל לטפול עליי אשמת-שקר של ריגול לטובת ברית-המועצות ולכלוא אותי במעצר מינהלי. בגין, שהיה לו תמיד אמון מוחלט בנאמנותי למדינה, אגב טרח להודיע לי על כך בסודיות. כעיקבות הביקורת החרפה שלנו על פעולת-קיביה, נערך בדצמבר 1953 נסיון של התנקשות בי. הנסיון לא הצליח, תודות לקבוצה של צנחנים. בהנהגת ירימ בוגרנוב ז"ל, שחשו לעזרת.

פרט אחד חסר בתיאור. היחסים בינינו אומנם הופסקו — אך לפני כן נפגשנו עוד פעם אחת בחשאי. זה היה בביתו של אורי סלע, ובתיווכו של גנדי (רחבעם זאבי), שאשתו היא דודי-נית של סלע. נקטנו באמצעים כדי לשמור על סודיות הפגישה, שבה סיפרה לי יעל מה התרחש. היא באה להזהיר אותי. הפרשה כולה מהווירה לנו עד כמה התקרבה המדינה מאז הימים ההם — מבחינת המישטר, טיב שרתי-הביטחון וחופש-העיתונות. אני מאמין שזה יכול היה לקרות כיום.

ועוד הערה. אחרי פירסום רשימתי לפני שלושה שבועות, טילפנה אליי רות דיין והתלוננה על שכתבתי מה שכתבתי אחרי קריאת פרק אחד. רות אמרה שאחרי שאקרא את הספר כולו ארגיש צורך להתנצל על כך שאמרת שזוהו ספר-קריסטל. הכתוב למען נערי ברמיצוה באמריקה.

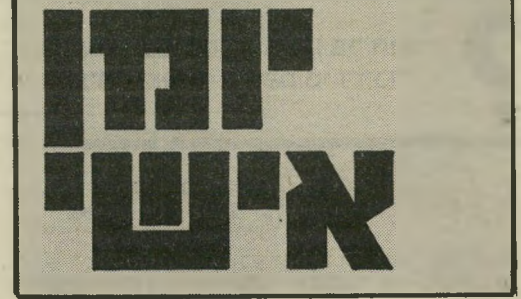
בינתיים קראתי עוד שני פרקים, ואני כבר מתנצל. זהו ספר יותר אמיץ מכפי שסברתי, אחרי קריאת הפרק הראשון. את דעתי השלמה אביע אחרי שאגמור לקרוא את הספר כולו.

הצביע עליה, מאחורי וילון, כשהיא שוכבת במיטה, עיניה נפוחות ופניה סמוקות: "תראי מה עשית לאמא שלך!" הוא הסביר שכל עולמה של אמי חרב עליה, שהתנהגותי עירערה את היסודות האיתנים שהיא בנתה בקפדנות כה רבה למען עתיד מישפחתנו, שהיא היתה במצב של הלם וגם איבדה כל תיקונה לעתיד.

במקום להינמס מרוב בושה וכאב, הרגשתי בנקודה זו שאני מפתחת לעצמי שריון-נגן. שנאתי העמדת-פנים של הקרבה עצמית, לא יכולתי לסביל את הגישה המיסיונרית, לא הרגשתי בכל אשמה, ולא נפלתי אפילו בפח של רחמים על עצמי. הבטחתי שלא להיפגש עוד עם האיש הנדון. אמרתי שאני מתחילה להרגיש כמו שעיר-לעזאזל. אולי מיהו היה אשם בהרפלת משהו למישהו, אבל זה לא הייתי אני. הם מבזבזים את זמנם ומפריעים לי בלימודים, ומשחקים במרגלים ככיוון הלא-נכון.

נקתי מאבי הנער את הכוח להשיב מילחמה שערה, וחזקה אותי גם העובדה שהוא היה רחוק ועכשיו גם פחות מודאג. כלילות ארוכים ניתחתי את הפרשה וקיבלתי החלטות. כאשר חזר אבי, היתה הסצינה קצרה, מכאיבה ומאלפת מכמה בחינות. מצאתי אותו בחדרי. על השולחן היה מונח יומני, והיה

אורי אבנרי

ברור שהוא קרא בו זה עתה. הוא נישק אותי בחום. מכיוון שלא ראינו זה את זה במשך זמן רב, ואחרי זה הוא נתן לי סטירת-לחי כל-כך חזקה, שעפתי כנעט לצד השני של החדר. הוא זרק את היומן על הרצפה.

בכיתי מרוב כאב, ויכולתי רק למלמל: "למה? מה עשיתי?" כשניסה לענות, לא היו בפיו תשובות ברורות, והצלחתי לחזור לאיתני ואף לנתק את עצמי במידת-מה. "אני לא מדבר על קיביה, או לבנו או דוחידמודיעין. (כאן התבלבלה יעל. העסק-ביש ופרשת-לבון אירעו רק כעבור חצי שנה.) את בת 14 וגיימנוסטיט, ואת עוד לא די פיקחית או חכמה או מנוסה כדי לדעת מתי מנצלים אותך? או אל תקחי סיכונים עד שתהיי מוכנה להם!"

הוא זעם על התקרית במהנהדיקין שרשמתי אותה ביומני — זה הדברים אותו, וגם קצת הכאבי לו. (במחנה בקיבוץ נטפלו כמה נערים אל יעל והיא רשמה זאת ביומנה.) "זה בדוי בחלקו," אמרתי, "ולמדת את הלךך."

"א. כן? ואז הלכת לשכב עם גבר שיכול היה להיות אביך?" השימוש במילים, "שיכול היה להיות אביך", בפי אבי שלי, גרם לי לחייך. כשראה את החיוך, נתן לי עוד סטירת-לחי, והפעם יכולתי לגלות בעיניו צער.

"לא שכנתי איתו. אני בתולה, אם זה חשוב, ואני אפילו לא מעוניינת. אני לא יכולה להגיד את אותו הדבר על הרבה מההברות שלי, וגם זה לא חשוב." פחדתי לחייך, אבל הרגשתי בתוכי חיוך שטני, כשהוספתי: "אחד מקציני השינוי-בית, שדיבר איתי בצורה אבהית מאוד, ושגם לי לבכות. ניסה גם לנשק אותי בצורה שלא היתה בכלל אבהית. או אני נזהרת עכשיו. אבא, ואני שולטת במצב. אבל הרבה אנשים מסביב אינם שולטים במצב. ואולי כדאי לך לטפל בהם קודם."

"אני אעשה את זה. אך כדאי לך להישמר!" היה ברור כי השיחה נגמרה. הוא לא הרגיש בנוח. שנינו הוצאנו קיסור. ויינו ערים לסכנה של הפיכת העניין למלודרמה. הוא חיפש מוצא. "בואי ותראי את השמלות שקנתי לך. אני מקווה שהמידה מתאימה."

"אתה לא רוצה לדבר עוד קצת?" בחנתי אותו. "העניין סגור, עד כמה שזה נוגע לי!" זה נשמע כמו "רות סוף", והייתי אסירת-תודה. עלינו במדרגות, ולפני שנכנסנו לדירה הוא נישק אותי שוב ואמר: "אני אוהב אותך מאוד, אך אל תנצלי את זה!" השמלות היו יפות, וגם שאר המתנות. אמי הצליחה להירגע

לפני שלושה שבועות כתבתי כמה זיכרונות אישיים על היכרותי עם יעל דיין, כשהייתה בת 14. הדברים נאמרו לקראת הופעת סיפרה של יעל, אבי. בתו ואחרי פירסום הפרק הראשון בידעיות אחרונות.

כשכתבתי את הדברים, לא ידעתי כי יעל עצמה תיארה בספר את פרשת יחסייה איתי — והופתעתי מכמה פרטים, שלא היו ידועים לי עד כה.

הנה התיאור שבספר (מכיוון שהופיע בינתיים רק באנגלית, תירגמתי את הדברים בעצמי מן המקור האנגלי, והוספתי כמה הערות משלי בסוגריים):

בין העיתונאים הרבים שפגשתי בקפה (כסית) היה העורך של שבועון נפוץ מאוד, שעורר התנגדות רבה. התייחסו אל השבועון כאל עיתון-שערוריות צהוב, וכנראה היה כזה. זה לא צימצם את תפוצתו הרבה בין מי שלא היו נוגעים בו, כביכול.

האיש היה משעשע, מעניין ועדין. אם הקדיש לי תשומת-לב כדי להשיג ממני מידע על אבי, הוא הסתיר זאת היטב. הוא הזכיר אותו רק לעיתים רחוקות, ואנחנו דיברנו בעיקר על קאמי וסארטר, על המגמות הפוליטיות הכלליות וגם ריכלנו קצת. נתתי לו לעיתים מידע, אך בצורה תמימה ודי חסרת-דעת. בימים ההם הייתי עסוקה מדי בעצמי, מכדי להתעניין במתרחש במטכ"ל. לא היתה לי גישה לגיטימית, ואבי לא הביא חומר מסוג הביתה. לכל היותר היו לי זוטות על מקום הימצאו, או מובאות שונות בעלות אופי של רכילות חברתית. לאחר מכן נודע לי שהאיש הזה נחשב כ"טיפוס מסוכן", ושהייתי במעקב. לא ידעתי כי אבי היה אז מעורב בכמה נושאים רגישים ביותר.

(דיין היה בארצות-הברית והשתתף במישלחת ישראל בא"ם. לצד אבא אבן, מועצת-הביטחון טיפלה בטבח שבוצע אז בכפר קיביה בידי אריאל שרון ואנשיו. העולם הזה התקף את הפעולה בחריפות.)

בינתיים פירסם העורך, שאיתו התיידדתי, סדרת-אמרים. השילטונות התרגשו מאוד, ובשעה שאבי שהה בניו-יורק פרצה סערה.

כמה מעיקבותיה של דליפה ביטחונית הובילו את שרות-הביטחון אליי. ערכו חיפוש בחדרי, קראו את יומני האיש, עברו על מחברות בית-הספר שלי, ערכו לאמי חקירת שיתופי-עבודה, והיא היתה בהלם.

היא לא היתה מסוגלת לדבר איתי פנים-אל-פנים, ועלי-כן נשלחו לאבי מברקים בהולים שביקשו אותו לחזור הביתה. לא היה לו חשק לעשות זאת. מכיוון שכל העניין היה סודי ביותר הוא גם לא היה בטוח כמה העניין, הוא כתב פעמיים ביום מיכתבים לאמי ולי, ואני טענתי שאני חפה-מפשע חלקית.

כן, היינו ידידים, כן, מדי פעם סיפרתי לו על מסיבה או אירוע חברתי, ולא יותר. יתר על כן, לא היה לי עניין, ולא היתה לי ידיעה על הנושאים שעליהם נשאלתי (ועלי-די שרות-הביטחון). "נשאלתי" בצורה עקיפה.

על ידידי של הוריי הוטלה המשימה הלא-נעימה לתחקר אותי. אחר-כך הועבר התפקיד לידי הרוד עזר (וייצמן). שאלותיו היו נאיביות ושקופות בצורה פאתטית. הוא ניסה להביא אותי להגיד דברים שלא היו ולא נבראו.

הייתי מרדנית. הייתי שונה, דרכתי על קרקע מסוכנת מבלי לדעת זאת, אולי ניצלו אותי אנשים פיקחים ממני, אבל לא כתבתי ולא מסרתי שום דבר מזיק או סודי.

אבי התפוצץ מרוב תיסכול וזעם. הוא כתב לאמי: "לא הבנתי דבר משיחת-טלפון שלנו, למרות שהייתה זאת שיחה ארוכה שעלתה 50 דולר. אינני מבין מדוע עליי לקצר את שהותי בגלל

בתנו בת ה-14 וחצי, ואיך להס' כיר זאת לאחרים, האם את, הורייך, עזר והוריי אינכם מסוג' לים להכניס לה קצת שכל לי ראש?"

"אם את חושבת שעליי לחזור מייד, אעשה זאת. אך זה ייצור שערוריה עוד יותר גדולה בשי' בילי ובשבילה, וזה עלול להטי' כיע עליה חותם לכל החיים. אני מסמיק כשאני חושב שעליי ללכת (לאבא) אבן ולספר לו שעליי לקצר את שהותי, מפני שמשוה קרה בקשר לבתי. "הברקתי ליעל וביקשתי

ממנה להישמע לך ולאפשר לי לגמור מה שעליי לעשות כאן, ביקשתי ממנה לגשים קץ לידידות שלה עם את-יודעת-מי, וניסחתי את זה כאילו היא עושה לי טובה..." וכו' וכו'.

מיכתב בכל יום, שיחות-טלפון ומיברקים, ולמרות זאת הוא לא קיצר את נסיעתו אף ביום אחד. הייתי אחוזת אימה לקראת בואו, והייתי אסירת-תודה על שלא ביטל אף אחת מ"חובותיו הלא-ר מיות". למרות שלא הייתי מודאגת מה-"שערוריה" עצמה, או מה-ר כטיה הצ'יבוריים, לא שמחתי לקראת עימות עימו.

אמי היתה חולה. מכיוון שלא היתה מסוגלת להתמודד עם המצב, לראות אותו נכוח, להסתכל לו בפנים או אפילו להבין אותו, היא חלתה גופנית. זה היה מן הסתם שילוב של עצבים מעוררים ובכי רב מדי. היא עברה לכמה ימים לבית אחותה (ראומה וייצמן).

עכשיו העמים עליי דודי (עזר וייצמן) אשמה נוספת. הוא

דיין

יעל